

Ars pictoria, ut includit perspectivam est liberalis, et potius scientia: si sumatur prout miscet colores, est servilis. vi, 475, n. 4.

Ars consistit in intellectu. vii, 753, n. 31.

ARTICULUS.

Articulos fidei omnes tenentur scire etiam minores. vii, 103, n. 6.

Sufficit tamen minoribus scire illos quoad substantiam, non vero quoad subtilitates. vii, 103, n. 7.

Non tenentur sub mortali memoriter verba Symboli scire, aut articulorum, sed sufficit sic memoria tenere, ut facile possint respondere quærenti. vii, 103, n. 7, vide mysteria fidei.

Articuli fidei non continentur implicite in illis duobus credibilibus: Deus est, et inquirentibus se remunerator est, secundum quod splendent in effectibus a nobis naturaliter notis. vii, 118, n. 4.

Articuli autem fidei, qui essentialiter competunt Deo ab intrinseco, continentur in illo principio: Deus est, ut pertinet ad ordinem supernaturalem. vii, 118, n. 6.

Alii articuli pertinentes ad providentiam quam de facto Deus habet, et de hominibus in ordine supernaturali, continentur in illo principio: Deus inquirentibus se remunerator est. vii, 118, n. 7.

Quare sit facta divisio articulorum, dicitur. vii, 129, n. 1.

Nulla veritas quæ naturali lumine cognosci potest, debet annumerari inter articulos fidei. vii, 130, n. 3.

Optima est divisio rerum fidei, in quatuordecim articulos. vii, 130, n. 3.

Sacramentum baptismi et pœnitentiæ reducuntur ad articulum salvatoris. vii, 130, n. 3.

Deum esse scientem et prudentem, includitur in articulo omnipotentia. vii, 130, n. 3.

Sacramentum eucharistiæ reducitur ad articulum omnipotentia, et ad articulum salvatoris, imo et ad articulum quod credimus Ecclesiam catholicam. vii, 132, n. 3, vide sacramentum eucharistiæ.

ARTIFICIALIS.

Artificialium ratio penes ordinem ad regulas artis sumitur. v, 623, n. 18.

Artificialis ratio solum competit effectibus ad extra aut objectis ordinatis per rationem, non autem actibus elicitis ab intellectu circa artificialia; hi enim naturales sunt, et naturaliter eliciti. In moralibus autem ipsi actus eliciti non sunt naturales, sed morales intrinsece. vi, 385, n. 36. Et idem de habitibus dicendum est, quod de actibus. vi, 383, n. 36.

ASCENSUS.

Ascensus copulativus quid requirat ut non sit vitiosus in inferenda propositione universali. vi, 733, n. 36; 758, n. 5.

ASIONGABER.

Urbs Asiongaber portus erat pertinens ad littus mediterraneum. vii, 924, n. 28.

ASSECUTIÖ.

Assecutio ultimi finis est formaliter beatitudo. v, 210, n. 34, vide beatitudo.

Assecutio fit per possessionem rei in effectu non in affectu. v, 215, n. 45.

Assecutio, seu comprehensio, seu tentatio dupliciter sumitur. v, 211, n. 37.

In nullo actu voluntatis invenitur assecutio ultimi finis, sed in actu intellectus, qui est visio. v, 211, n. 37, vide visio, voluntas, intellectus, beatitudo.

Assecutio vera salvatur in unione intentionali. v, 233, n. 21.

Assecutio Dei quomodo fiat in ratione boni. v, 239, n. 19.

ASSIMILO.

Assimilare Deo, vide gradus et spiritualitas.

ASSUEFACTIO.

Assuefactio moralis voluntarium requirit; assuefactio autem imperfecta brutorum spontaneum. v, 628, n. 32.

Assuefactio brutorum, vide bruta.

Assuefactio quando augeat extensive habi-

tum, et quando solum extrinseca impedimenta auferat. vi, 286, n. 26.

Assuefactio tantum, seu dispositio ad virtutem generatur ex frequentatione actuum bonorum moralium in tali, vel tali materia ab existente in peccato mortali: non autem generabitur vera virtus, quæ sit habitus difficile mobilis. vi, 554, n. 71.

ASTUTIA.

Astutia est illa qua peccatur per excessum contra prudentiam. v, 530, n. 20.

ATHEISTA.

Atheistæ negabant res humanas subijci diuinæ providentiæ. vii, 754, n. 2.

ATTENTIO.

Attentio virtualis sufficit ad ministrandum sacramenta. v, 125, n. 34.

ATTRIBUTUM.

Attributorum divinatorum distinctio non formatur in intellectu divino. iii, 43, n. 35.

Attributum in Deo quid assignet, iii, 48, n. 47.

Attributi vox quid sonet in Deo. iii, 49, n. 50.

Attributa Dei absoluta multiplicari non possunt substantive. iv, 205, n. 1; 222, n. 29.

Sicut divinitas multiplicari nequit substantive. iv, 205, n. 1.

Adjective autem multiplicantur ad solam multiplicationem suppositorum. iv, 205, n. 1.

Attributum potentia non est attributum scientia. iv, 286, n. 40.

Attributorum applicationes in divinis, vide prædicatio.

Quædam attributa in Deo consequuntur rationem creationis; quædam vero antecedunt. vii, 660, n. 17.

Omnia attributa quæ respicit servitus religionis, sub ratione primi principii creantis respicit. vii, 660, n. 18.

Attributum bonitatis et justitiæ potest communicari a Deo creaturæ, non autem attributum omnipotentia. viii, 424, n. 31.

ATTRITIO.

Attritio supernaturalis nequit oriri ex malo motivo. v, 751, n. 32, vide fidei confessio.

Attritio ex timore gehennæ, vide timor.

Attritio non est virtus perfecta in genere supernaturali, sed quædam dispositio, et sic non est necesse connecti cum virtutibus, sicut nec pia affectio proper eandem rationem. vi, 548, n. 52.

Attritio est donum Spiritus sancti nondum inhabitantis, sed moventis cor. vi, 296, n. 11.

Attritio non sufficit, ut remittatur peccatum. vi, 877, n. 13.

Attritio non includit dilectionem Dei super omnia. vi, 877, n. 13.

Attritio non destruit aversionem a Deo in affectu voluntatis. vi, 877, n. 13.

Attritio, non ipsa virtutis alicujus actus, sed ex divina motione. ix, 175.

Removens prohibens in Sacramentis vivorum, non est præparatio ad majorem gratiam quam sit ipsius Sacramenti. ix, 178.

In aliis et ut in termino contritio etiam dispositio. ix, 178.

AUCTOR.

Auctor naturæ dat motum quo constituitur natura apta, ut se moveat. v, 400, n. 28.

AUDACIA.

Audacia timori contrariatur, et consequitur ad spem, habetque pro objecto malum, non sub ratione mali, sed sub ratione victoria supra illud, vel aggrediendo, vel tolerando. vi, 229, n. 7.

Audaciæ effectus est promptitudo ad aggrediendum terribilia, et delectatio in continuatione quando oritur ex apprehensione sensitiva: quando vero audacia nascitur ex discursu, tardat aggredi, et perseverat in continuatione. vi, 229, n. 22.

AUGMENTATIO.

Augmentatio, vide quantitas.

AUGMENTUM.

- Augmentum extensionis, vide extensio.
 Augmentum intensiois, vide intensio.
 Augmentum gratiæ non datur sine augmento charitatis. vii, 450, n. 5.
 Augmentum gratiæ et charitatis quod merentur actus remissi, non datur nisi ponatur actus intensior habitu præexistenti. vii, 438, n. 12; 554, n. 17.
 Augmentum formæ est duplex; intensivum et extensivum. vii, 430, n. 1.
 Augmentum extensivum formæ est etiam duplex; aliud penes partes subjectivas, aliud penes partes objectivas. vii, 430, n. 1.
 Augmentum extensivum formæ fit per additionem, non quidem qualitatis, sed vel subjecti, vel objecti. vii, 431, n. 4.
 Augmentum intensivum fit per hoc quod aliqua forma fit perfectior in eodem subjecto, et circa idem objectum. vii, 431, n. 4.
 Augmentum intensivum non convenit omni formæ. vii, 431, n. 4.
 Augmentum intensivum formæ non fit per destructionem unius qualitatis, et productionem alterius. vii, 431, n. 4.
 Augmentum intensivum non fit per additionem qualitatis ad qualitatem, sed per majorem radicationem in subjecto. vii, 431, n. 4, vide et Gratiæ charitatis augmentum.

AUGUSTINUS.

- Augustinus de Roma ita clare dicebat, quod Christus videbat Deum, sicut ipsum Verbum divinum videt Deum. v, 179, n. 25.

AUREOLA.

- Aureola martyrii tantum martyrio in re suscepto correspondet. vi, 85, n. 18.
 Aureola virginitatis non amittitur per deflo-rationem involuntariam, sed voluntariam. v, 86, n. 20.

AUXILIUM.

- Auxiliorum divinatorum de efficacia disputare aut tractatus edere ab Urbano VIII prohibi-tum. iii, 141.

- Auxilium divinum, et concursus divinus an idem sint. iii, 175, n. 1.
 Auxilium sufficiens quid. iii, 182, n. 14.
 Datum fuit primo homini. iii, 183, n. 15.
 Admissum fuit a Pelagianis. iii, 183, n. 15.
 Sub qua calliditate. iii, 196, n. 10.
 Auxilium divinum operans est respectu primi actus voluntatis, et cooperans respectu actus ad quem voluntas se movet, et sibi imperat. iii, 388, n. 8.
 Auxilium divinum quomodo est in nostra potestate. iii, 448, n. 39.
 Auxilium divinum an frustrari possit. iii, 455, n. 53, 54.
 Auxilii sufficientis negatio est effectus reprobationis. iii, 87, n. 28.
 Ad rationem auxilii sufficientis Dei aliquid concurrat ex parte cognitionis quasi speculative circa bonum supernaturale, scilicet cognitio arida, sufficiens ad informandum dictamen indifferens, etc. iv, 222, n. 29; 985, n. 6.
 De auxilio Dei generali seu debito, et de speciali seu non debito. iv, 918, n. 35.
 Angelus malus consequi voluit beatitudinem per virtutem suæ naturæ, non tamen sine Deo in naturam operante, sed bene sine Deo auxilium gratiæ conferente. iv, 950, n. 34; 953, n. 37.
 Actus diversi auxilii divini, quorum unus se habet ex consequenti ad alium, pertinent ad idem instans. iv, 769, n. 12, vide homo et nox.
 Auxilium omne extrinsecum ab excitatione intellectus, et propositione objecti incipit. v, 249, n. 14.
 Auxilium efficax quomodo sit debitum beato ad implenda præcepta, v. 276, n. 80, vide beatus.
 Auxilium efficax quomodo servet libertatem actus. v, 436, n. 24.
 Auxilium vide gratia, gratia actualis, gratia cooperans, gratia operans, etc.
 Auxilium speciale, vel generale ad quæ opera requiratur, vide concursus, gratia specialis. intentio, voluntas,
 Auxilia specialia connaturalius est dari homini justo quam peccatori, cum iste sit indignus talibus auxiliis. vi, 781, n. 1.
 Auxilium divinum, seu concursus non potest consistere formaliter in operatione aliqua, seu actu causæ creatæ. vi, 805, n. 9.
 Auxilium divinum qualitas est, non per modum permanentis data, sed per modum transeuntis. vi, 809, n. 20.
 Auxilium supernaturale, vide gratia supernaturalis.
 Auxilium sufficiens, vide gratia sufficiens.
 Auxilium sufficiens ad perseverandum, vide perseverantia.

- Auxilium efficax, vide gratia efficax.
 Auxilium efficax in quo distinguatur ab habitu. vi, 253, n. 30.
 Auxilium efficax in ordine ad omnes actus virtutum possumus, et debemus petere a Deo. vii, 793, n. 7.
 Auxilium sufficiens ad opera virtutum, licite petimus, vii, 793, n. 7.
 Auxilium quod antecedit orationem, datur ut oremus, sed non cadit sub oratione. vii, 793, n. 7.
 Auxilium divinum supernaturale quoad modum, et non quoad substantiam non constituit objectum formale spei theologicæ. vii, 337, n. 32.
 Auxilium tunc est supernaturale quoad substantiam quando ordinatur ad finem supernaturalem. vii, 337, n. 32.
 Auxilium sufficiens probabile est speculative aliquando denegari a Deo. vii, 345, n. 19.
 Quod autem huic, vel illi in particulari denegetur non potest practice existimari sine temeritate. vii, 345, n. 19.
 Optime secundum antiquum Ecclesiæ usum auxilium appellatur qualitas physica. viii, 430, n. 28.
 Concessio auxiliorum sufficientium non bene ipsis usuris pertinet ad providentiam generalem, non autem ad prædestinationem. viii, 407, n. 49.

AVARUS.

- Avarus, vide luxuriosus.

AVERSIO.

- Aversio a Deo est in omni peccato. iv, 938, n. 16.
 Sed est consequens in aliis peccatis a superbia. iv, 938, n. 16.

BABYLON.

- Babylon magna in Apocalypsi urbem Romæ significat. vii, 204, n. 15.

THEOLOGIA X.

- Aversio a Deo, vide Deus et peccans mortaliter.
 Aversio a lege, vide peccans mortaliter.
 Aversio a Deo duplex est: alia formalis, alia objectiva, et hæc secunda invenitur in vitiis, contra virtutes theologicas, in qua aversione ratio aliqua boni invenitur. v, 465, n. 14.
 Aversio non privative, sed contrarie sumpta est quid formale in peccato secundum D. Thomam. v, 715, n. 67, vide et peccatum gravitas.
 Aversio a Deo fine naturali nequit tolli quin auferatur etiam aversio a Deo, ut fine supernaturali, cum sit indivisibilis privatio. vi, 756, n. 28; 772, n. 5; 775, n. 2.

AVERTO.

- Averti a bono incommutabili dupliciter contingit secundum D. Thomam. v, 151, n. 44.

AVIS.

- Aves subtilioris substantiæ sunt piscibus, et habent humidum magis aereum, quam aqueum, quod eorum volatus indicat; et gustus, seu esus, quia delicatorem præbeat substantiam in alimentum. ii, 756, n. 9.
 Aves ex quo subtiliori formatæ sunt quam pisces. ii, 756, n. 9.
 Omnes species naturales avium, et piscium fuerunt productæ in ea individuum multitudinem quæ sufficiebat. ii, 756, n. 8.

B

BALAAM.

- Balaam habuit internum instinctum ad prophetandum quamvis infidelis et iniquus. vi, 585, n. 13; 613, n. 29; 614, n. 32.